

copus eum, qui perpetuam Vicariam obtinet, per subtractionem proventuum, vel ipsius Vicariæ ablationem compellat, ut se in Presbyterum promoveri faciat.

A Vicario appellatur ad Archiepiscopum: Ab Archidiacono ad Episcopum. h. d.

§. 3. Inter Vicarium autem, & Archidiaconum illud interit, quod a Vicario non ad Episcopum, sed Archiepiscopum a: ab Archidiacono vero, nisi aliud Ecclesiarum inducat consuetudo, ad ipsum, cui immediate subjacet, Episcopum erit appellandum.

TITULUS XVI. DE COADJUTORE.

Ex causa datur Episcopo coadjutor, cujus datio ad sedem Apostolicam spectat. h. d.

Accidit b etiam interdum, ut Pastor senio aut corporis valetudine impeditus, aut sanæ mentis consilio destitutus, super suam gregem excubias ducere non possit: expropter vir providus, & honestus illi in coadjutorem adjungendus est, per quem tam Episcopo, quam populo utiliter consulatur. Cujus datio, cum de causis majoribus esse constet, ad sedem Apostolicam, nulla obstante consuetudine, referenda est. Quod tamen sic intelligi oportet, si non in remotis partibus explicanda sit: cæterum, si procul ab Apostolica sede Episcopus impeditus deget, tunc secundum Bonifacianæ constitutionis tenorem providendum erit.

Etiams inferioribus ab Episcopis dandus est coadjutor: & utriusque de facultatibus Ecclesiæ erit subvenendum. h. d.

§. 2. Nec c solum Episcopis dandus erit coadjutor, sed etiam, si res exigat, inferioribus: unde, si vel Ecclesiæ Rectorem, vel Archidiaconum ita morbo aliquo contigerit impediri, ut Ecclesiasticis ministeriis vel nullo pacto, vel non nisi cum scandalo interesse possint, eis quoque coadjutor adhibendus erit: & ita res temperanda d, ut utriusque juxta facultates Ecclesiæ vitæ necessaria ministrantur.

TITULUS XVII. DE COREPISCOPORUM USU SUBLATO.

Corepiscoporum usus sublatus est. h. d.

Erant olim & Corepiscopi, quibus circa plurima cum Episcopis ministeriorum communis erat dispensatio: quorum tamen institutio tam in Romana sede, quam in aliis totius orbis Ecclesiis, tanquam improba, & sapervacanea, est penitus interdicta e.

Matrimonium spirituale dissolvitur translatione, renuntiatione & depositione. h. d.

§. 2. Vidimus hucusque de spiritualis fœdere conjugii, quod inter Episcopum, & Ecclesiam contrahitur, quod electione vel postulatione initiari, firmatione ratificari, consecratione intelligitur consummari: item de moribus, & Vicariis, & adiutoribus Episcoporum: tractemus nunc, quibus modis Episcopus ab Ecclesia removeretur: & sic quomodo tale conjugium præter mortem dissolvitur. Contingit autem id tribus modis: Translatione, Renuntiatione, & Depositione, seu degradatione: de quibus singulis videmus, ac primum de Translatione.

TITULUS XVIII. DE TRANSLATIONE.

Translatio inducitur ex utilitate, & ex necessitate: & necessitate cessante translatio irritatur. h. d.

a C. Romana. de app. in 6. b C. 1. de Cl. agrot. vel debil. in 6. c Per totum tit. extr. de Cl. agrot. d C. 1. §. presentis quoque de Cler. agrot. in 6. e Can. Corepiscopo. & seq. dist. 68.

Translationes, quæ & mutationes a nuncupari possunt, institutæ sunt utilitatis & necessitatis gratia. Utilitatis, cum Episcopis ab ea civitate, cui præpositus est, in aliam transferuntur, in qua magis proficere posse verisimiliter existimatur. Sic olim princeps Apostolorum de Antiochena civitate se Romam transtulit, ut scilicet ibidem copiosius proficere posset. Necessitate b vero nonnunquam Episcopatum sedium mutationes fieri solent, hostium urgente metu. Sed hoc casu, si civitatem, de qua effugerit Episcopus, ab hostibus liberari, c & ad priorem statum contigerit revocari, ad eam expulsus revertetur.

Episcopos transferre ad solum Romanum Pontificem pertinet. h. d.

§. 2. Sciendum est autem Episcoporum translationes, non etiam inferiorum, ad solum Apostolicæ sedis Antistitem certissima ratione pertinere d: neque super his matrimoniiis quicquam præter ejus assensum immutari debere, aut posse. Quod obtinet non solum, si Episcopus est consecratus, verum etiam si tantum canonicè fuit electus, & confirmatus: Cum (ut supra diximus) post electionem, & confirmationem, inter personas eligentium & electi, conjugium sit spirituale contractum.

Qui propria auctoritate se ad aliam Ecclesiam contulerit, & habita carebit, & ambita. h. d.

§. 3. Ea propter e qui unquam avaritia dicti, aut ambitione impulsu, Ecclesiæ suæ mediocritate despecta, ad majorem sese plebem propria auctoritate transtulerint, a cathedra repelli debent aliena, & carere propria: ut nec illis restideant, quos per superbiam spreverunt: nec illis, quos ob avaritiam vel ambitum concupiverunt. Sicut enim vir f non debet adulterare uxorem suam: ita nec Episcopus temere Ecclesiam, ad quam electus fuit, relinquere, ut alteri sese jungat, etiamsi a populo fuerit attractus.

Quod constitutum est in Ecclesiis Episcopalibus, trahitur etiam ad Ecclesias inferiores. h. d.

§. 4. Non absimilis Juris ratio obtinet in Presbyteris g, & cæteris infra Episcopalem dignitatem constitutis. Nam si vel qualibet causa, propria, quis auctoritate b cum altero suum beneficium permutare voluerit, uterque proprii beneficii iacturam faciet. Beneficiorum enim, & præbendarum permutationes generaliter fieri prohibentur i: præsertim patione præmissa, quæ circa spiritualia, vel spiritualibus annexa, semper labem simoniæ continent: licet possit Episcopus de uno loco ad alium aliquos transferre, ut qui uni loco minus sunt utiles, alibi se valeant utilius exercere.

Si permutatio beneficiorum completa est ex una parte, & per alteram stat quo minus impleatur, restituitur pars ad suum beneficium. h. d.

§. 5. Subventum k tamen est ei, qui de permutatione cum aliohabito tractatu præbendam suam cum resignasset, ab alio qui cum permutationis tractatum habuit, & qui postea suam resignare recusat, deceptus est, cum enim deceptis, & non decipientibus Jura subveniant, licet is, qui renuntiaverit, a se beneficium abdicasse videatur, tributa tamen est simplicitati venia constitutumque ut ad resignatum beneficium reverti possit.

Collatio de beneficiis causa permutationis vacantibus facta aliis quam permutantibus, non tenet. h. d.

§. 6. Et generaliter, ne concessione Juris utentibus, præsertim circa spiritualia, illudatur, si qua beneficia ex

a Can. mutationes. 7. q. 1. b. can. scias frater. & seq. d. c. q. 1. c. can. pastoralis officii. d. 7. q. 1. d. can. 2. & fin. extr. cod. tit. de translat. Episc. e. c. quando. extr. cod. tit. f. Can. sicut vir. 7. q. 1. g. can. sicut alterius. in fin. d. 7. q. 1. h. Cap. cum olim. magister. extr. de rerum permutat. i. Cap. quæstum extr. de rerum permutat. k. Cap. eum universum. extr. de rerum permutat.

causa permutationis aliquibus resignata, aliis quam ipsis permutare volentibus conferantur, nullius firmitatis erit ipsa collatio.

Non obstantibus expectationibus, beneficiorum permutatio fieri potest. h. d.

§. 7. Quinimo a si in diocesi aliqua quidam forte auctoritate Apostolica beneficia proxime vacatura expectent, illi tamen, qui secundum formam juris sua beneficia in eadem diocesi ad ordinarii collationem spectantia libere, ac sine fraude in manibus Episcopi resignaverint, non nisi ex causa permutationis resignaturi, ab hujusmodi expectationibus circa faciendam permutationem minime impediuntur.

TITULUS XIX. DE RENUNTIATIONE.

Quid sit Renuntiatio, & quibus ex causis possit renuntiari. h. d.

Per renuntiationem quoque quis ab Ecclesia sua removetur. Est autem Renuntiatio juris proprii spontanea refutatio. Ea vero, propter quæ Episcopus potest cedere licentiam postulare, hæc ferme habent b, conscientia criminis, debilitas corporis, defectus scientiæ, malitia plebis, grave scandalum, & irregularitas personæ.

Quale debeat esse crimen, ob quod renuntiari possit. h. d.

§. 2. Propter c conscientiam criminis cedendi potest licentia postulari, non cujuslibet, sed duntaxat illius, propter quod ipse officii executio post peractam poenitentiam impeditur.

Quæ debilitas corporis renuntiandi causam præbeat. h. d.

§. 3. Non absimilis d juris ratio in debilitate corporis obtinet: nam non quælibet, sed solum illa legitimam renuntiandi præstat causam, per quam quis ad exequendum officium pastorale redditur impotens; cum interdum non plus horretur senilis debilitas aliquid cedere, quam maturitas, quæ in senibus esse solet, quem in suo suadeat officio permanere.

Magnus defectus scientiæ tribuit legitimam causam renuntiandi. h. d.

§. 4. Propter e defectum quoque scientiæ plerumque potest quis petere cessionem: quia cum illa circa spirituales administrationem sit potissimum necessaria, & circa curam temporalium opportuna, Præsul, qui in utrisque commissam sibi debet Ecclesiam regere salubriter, ei renuntiat, si quomodo ipsam regere debeat, ignoret. Quanquam autem desideranda sit emittens scientia in pastore, in eo tamen mediocriter tolerari potest: quia imperfectum scientiæ potest supplere perfectio charitatis.

Malitia plebis iustam tribuit renuntiandi causam: item vitatio scandali. h. d.

§. 5. Propter malitiam f quoque plebis cogitur interdum Prælatus ab ipsius regimine declinare: veluti quando plebs tam duræ cervicis existit, ut apud ipsam amplius proficere non possit. Item pro gravi scandalo g vitando, cum aliter sedari non potest, licet Episcopo petere cessionem, ne plus temporalem honorem, quam æternam videatur affectare salutem.

Ob irregularitatem potest renuntiari. h. d.

§. 6. Item h ob irregularitatem: puta si bigamus. Quod si forte de legitimo matrimonio non sit natus, licet hujusmodi irregularitatem subtricer non potuerit, si tamen & culpa later, & causa, cum eo, qui suum laudabiliter implevit officium, injuncta sibi competente poenitentia, poterit non minus utiliter, quam misericorditer dispensari.

Gratia laboris fugiendi non potest renuntiari. h. d.

a C. unic. de rerum permut. in 6. b C. nisi curi pridem extr. cod. tit. c. d. c. nisi. §. propter. extr. cod. tit. d. d. c. nisi. §. alia vero. e. d. c. nisi. §. pro defectu. f. c. nisi. §. propter malitiam. g. d. c. nisi. §. pro gravi. h. d. c. nisi. §. persona.

§. 7. Cæterum a ob alias causas renuntiationem affectantes audiendi non sunt: dum forte aliqui laboris angustias declinant ad ocium adversus gloriosi Pontificis exemplum aspirare contendant.

Episcopus, qui semel ad vitam Monachalem transiit, non potest rursus ad Episcopalem dignitatem reverti. h. d.

§. 8. Accidit autem interdum, ut Episcopus humilitatis, & poenitentiae causa ab Ecclesia sua removeatur: quod tunc contingit, cum quis Apostolica concessione ab Episcopali sede ad monachalem descendit subjectionem. Quo casu alius in locum ejus subrogari poterit: ille vero resurgere Constantinopolitano b Concilio vetante nequaquam valebit.

Impeditus administrare Episcopatum, & propterea factus Monachus, cessante impedimento, potest reverti ad Episcopalem dignitatem.

§. 8. Cæterum speciales c quidam casus inveniuntur, in quibus prædicto Concilio non obstante is, qui vitam monachalem elegit, rursus licite potest ad Episcopatum assumi. Si enim quis persecutionis rabie sævientem, vel præpeditus adversa valetudine corporis, cum proficere nequeat in regimine pastorali, de superioris auctoritate ad monasticam vitam descendat: persecutionis, vel ægritudinis impedimento cessante ad Episcopalem poterit resurgere dignitatem. Idem juris est, si quis propter doctrinæ defectum locum regimini deserens auctoritate Apostolica ad ocium se contulerit monachale: nam si per exercitium lectionis scientiæ reperit margaritam, proculdubio denuo vocatus ad Cathedram pastorem redire poterit.

Affectus Episcopatum simoniæ, sed ignoranter, si fiat postea regularis, licet ad primum reverti non possit, alium tamen Episcopatum consequi potest.

§. 10. Rursus d si quis incius cupiditate parentum fuerit Episcopatum adeptus, & hoc comperto de licentia superioris illum dimittens, observantiam elegerit regularem, etsi ad eandem Ecclesiam redire nequeat, ad aliam tamen promoveri poterit, Constantinopolitani Concilii constitutione non obstante: quam tunc obtinere oportet, cum poenitentiae causa, quam Episcopus retinens peragere non valebat, vitam quis elegerit monachalem.

Ad eum fieri debet renuntiatio, ad quem spectat confirmatio. h. d.

§. 11. Abbas quoque, qui Romanæ immediate subditus est Ecclesiæ, nisi licentia a Rom. Pontifice legitime impetrata, sui regiminis oneri renuntiare minime poterit: quod si Episcopo subiectus sit, cum ejusdem permissione locum suum licito jure poterit relinquere. Et hoc generale est in præbendis, & cæteris minoribus beneficiis, ut apud eum fieri debeat renuntiatio, ad quem pertinere dignoscitur confirmatio: ex quo apparere potest, quod resignatio facta Laico f nullam juris obtinet firmitatem.

Papa potest renuntiare Papatui. h. d.

§. 12. De Romano g Pontifice quæritur est, an, quia nullum habet superiorem, in cujus manibus renuntiare possit, Pontificatui ex causa cedere valeat: & super hoc Celestinus V. hæsitacionis cujuslibet volens occasionem amputare, & statuit, & decrevit Romanum Pontificem posse libere resignare.

Per procuratorem renuntiare potest, & quatenus valeat renuntiatio facta a procuratore revocato. h. d.

§. 13. Potest h autem quis non solum per semetipsum resignare, verum etiam per procuratorem: qui, si ad ceddendum

a Dist. c. nisi. §. verum. b Can. hoc nequaquam. 7. q. 1. c. C. post translationem. §. cæterum. extr. cod. tit. de renunt. d. d. c. post translationem. §. rursus eod. tit. e. Cap. fin. ubi gl. extr. cod. tit. f. C. quid in dubiis. extr. cod. tit. g. C. 1. de renuntiat. in 6. h. Clem. unic. cod. tit.

dendum Pontificali aut alii cuilibet dignitati vel beneficio, sponte ac libere constitutus fuerit, si postmodum ignorans revocatus fuerit, tenebit cessio per eum facta, antequam ad ipsius procuratoris, vel illius, in cuius manibus cessio fuerat facienda, notitiam revocatio huiusmodi fuerit deducta: nisi forte per ipsos, aut alios dolo malo factum fuerit, quo minus ad eos, vel eorum alterum, ante cessationem revocatio perveniret.

Qui impetravit cedendi licentiam, compellitur renuntiare: hoc dicit.

§. 14. Aliud juris est, si qui cedendi licentia cum instantia postulata, atque ea obtenta, levitate forte cedere præmittant: eos enim ad cedendum compellendos esse generali Concilio a statutur.

TITULUS XX. DE DEPOSITIONE, SEU DEGRADATIONE.

Spirituale conjugium dissolvitur per degradationem. h. d. Per degradationem quoque conjugium Ecclesie & Episcopi dissolvitur. Nihil enim est aliud degradare, quam de gradu dejicere: quod institutum est ad similitudinem hexaurationis ejus, qui militie deservit armata: cui tam militaris ordo, quam etiam insignia ob delictum detrahuntur.

Duplex est degradatio, verbalis & actualis. h. d. §. 2. Est autem degradatio duplex, verbalis scilicet & actualis. Verbalis degradatio est, cum ab eo, qui auctoritatem habet, assistente certo Episcoporum numero, depositionis fertur sententia: actualis vero, sive solennis, est, cum non solum fertur sententia, verum etiam ab eo, qui degradandus est, vestes & singula insignia sui ordinis gradatim auferuntur. Cujus ordo ac series latissime Bonifaciana constitutione demonstratur.

Proprius solum Episcopus potest deponere constitutos in minoribus ordinibus: secus in majoribus. h. d.

§. 3. Quod e autem dictum est, Episcoporum numero assistente, sic intelligi oportet, si de Episcopo, aut illo degradando agatur, qui sit in majoribus ordinibus constitutus. Cæterum si de iis agatur, qui minoribus tantum insigniti sint, proprii Episcopi sententia, absque ullorum Episcoporum interventu, satis erit.

In degradatione Sacerdotum ob causam hæresis potest procedere solum Episcopus delinquentium, cum suis minoribus Prælati. h. d.

§. 4. Quinimo interdum etiam si Presbyter, vel in sacris constitutus degradandus fuerit, plurium Episcoporum interventus necessarius non erit: nam tales si pro hæresi & seculari curie tradendi vel perpetuo immutandi sint, quia Episcoporum numerus facile convenire non potest, solum Episcopus, convocatis Abbatibus & aliis Prælati, virisque suæ diocesis pietate ac bonis artibus instructis degradare poterit.

Degradatus traditur curie seculari, & pro eo debet Ecclesia intere & dere, & degradatus se miscens sacris, excommunicatur. h. d.

§. 5. Clericus igitur ob grave flagitium degradatus, cum ab Ecclesiastico foro fuerit projectus, seculari curie traditur puniendus. Unde celebranda h erit talis degradatio seculari præsentate potestate, & cum perfecta fuerit, pronunciandum, ut secularis Judex degradatum, tanquam clericali privilegio exutum, in forum suum recipiat puniendum: pro quo tamen Ecclesia debet intercedere, ut citra mortis periculum in eum sententiam moderetur: & si impetraverit, & degradatus poenæ superstes fuerit, ab administratione sui ordinis

a C. quidam cedendi. extr. eod. rit. b c. 2. §. actualis. de pœnis in 6. c. d. cap. 2. §. verbalis. de pœnis in 6. d. d. cap. 2. e. canon. si quis unidus. 15. qu. 7. f. can. si autem. in fin. d. 15. q. 7. g. canon. 1. de hæret. in 6. h. canon. novimus. extr. de verbor. significat.

debet abstinere. Quod si cingulo militie coelestis exauctoratus, ausu temerario sibi dudum commissum audebit in posterum attractare ministerium, etiam ab Ecclesia ex canone Apostolorum erit abscondendus.

TITULUS XXI. DE SACERDOTIBUS IN INFERIORI GRADU CONSTITUTIS.

Sacerdotes inferioris gradus, sunt Presbyteri: nec sufficit aliquid obiter tractatum esse. h. d.

Nunc descendamus ad Sacerdotes in inferiore gradu constitutos: subsequenter postea de iis dicturi, qui licet Sacerdotes non sint, in sacris tamen constituti reperiuntur: ac demum de his, qui circa humiliora in domo Dei necessarium ministerium exhibent, qui in minoribus ordinibus dicuntur constituti: de quibus omnibus, si quid superius locuti fuimus, obiter potius quam ex professo locuti fuimus. Inferiores Sacerdotes sunt Presbyteri.

Sacerdotum in duas classes diviso sumpsit originem tam a Testamento Veteri, quam Novo. h. d.

§. 2. Et a non ineleganter Sacerdotes in duos ordines distributi esse videntur: hæc enim discretio, tam in Veteri Testamento a Deo per Moysem sumpsit exordium, qui ex præceptis Domini Aaron in summum Pontificem, filios vero ejus inunxit in minores Sacerdotes: quam etiam in Novo ab ipso Christo, qui duodecim Apostolos, tanquam majores Sacerdotes, Septuaginta duos quasi in minores instituit: Petrum vero quasi summum Sacerdotem elegit, dum ei præ omnibus claves regni cælorum tribuit.

Presbyteri & Episcopi olim erant iidem: sed in remediuna schismatis, de Presbyteris unus electus est, qui Episcopus dicitur. h. d.

§. 3. Presbyterum h autem & Episcopum sunt, qui eundem olim extitisse affirmant, & aliud ætatis, aliud dignitatis fuisse nomen. Sed cum multi in singulis Ecclesiis Presbyteri constituti essent, in remedium schismatis e factum est, ut per illos unus eligeretur, qui cæteris esset præponendus: electum autem Episcopi retinuisse nomen, eligentes Presbyterorum: quorum erga Episcopos usque adeo crevit honor, ut illis tanquam filii coeperint obedire, nec jam pro Sacerdotibus habeantur, qui sub nullius Episcopi disciplina & providentia gubernantur.

Presbyter appellatur potius a prudentia, quam annis. h. d.

§. 4. Presbyteri d vero nomen, quanquam a senectute sit sumptum, magis tamen sapientie indicat maturitatem, quam corporis canitiem.

Quæ sit Presbyterorum potestas, & auctoritas. h. d.

§. 5. Episcopi e igitur ac Presbyteri non penitus est ab similibus circa sacra ministeriorum dispensatio: illorum enim, quæ gerere potest Episcopus, quædam Presbyter suo jure, quædam illius permissione exequitur, quædam vero nullo pacto potest attingere. Proprio jure Presbyter, Domini corporis f ac sanguinis consecrationem, etiam Episcopo præsentate celebrat, infantes baptizat g, sanctificato oleo inungit, benedicit, & de occultis peccatis poenitentes, vel in extremis agentes ad gratiam reconciliationis admittendi potestatem habet. Episcopo permittente h, aut ultima cogente necessitate, & baptizatos

a Dist. 21. in summ. & per totum. b can. 1. §. unde & apud. 21. dist. c. can. olim idem. dist. 95. & can. legimus. dist. 93. d. can. quisquis. §. Presbyteros dist. 84. e. can. quamvis. dist. 68. f. d. canon. quamvis. & canon. 1. §. ad Presbyter. 25. dist. g. canon. constat baptisma. de consecrat. dist. 4. h. canon. 1. & seq. 26. qu. 6. & can. Presbyteris. de consecr. distincti.

sacro linire chrismate, & virgines Deo dicere, Presbyteris conceditur, Ecclesias vero erigere, consecrare, reconciliare, sacrum chrisma conficere, Clericos ordinare, excommunicare, poenitentes publice reconciliare, solis Episcopis reservatur. a

TITULUS XXII. DE IIS, QUI IN SACRIS SUNT CONSTITUTI.

In sacris constituti sunt Diaconi & Subdiaconi: & Diaconi debent Episcopum custodire, Sacerdotibus celebrantibus assistere, Novum Testamentum prædicare: Eucharistiam vero præsentate Episcopo vel Presbytero, populo erogare non possunt. h. d.

Sicut autem Episcopis Presbyteri, ita etiam b utriusque debent obedientiam Diaconi: ad quos Episcopum prædicantem ab insidiis custodire pertinet: ne aut ipse quoquo modo ledatur, aut divina verba per detractores polluantur. Sacerdotibus quoque celebrantibus c in omnibus assistent. Evangelium ad populum prædicant. Sed nec baptizare d præsentate Episcopo, aut Presbytero, nec Domini corporis Eucharistiam populo erogare audeant debent, nisi prædictis omnibus longius fortasse constituti, necessitas ad id extrema eos compellat.

Primitiva Ecclesia non habuit Subdiaconos, & apud antiquos Subdiaconatus non reponeretur inter sacros ordines: sed postea & is ordo inter sacros coeptus est haberi: & Subdiaconus potest eligi in Episcopum. h. d.

§. 2. Subdiaconos e licet & Ecclesia primitiva legatur habuisse, talis tamen ordo apud antiquos inter sacros non annumerabatur: paulatim tamen post aliquot temporum curricula coeptus est & Subdiaconatus inter sacros ordines reponi, eisque ad similitudinem tam Presbyterorum, quam Diaconorum continentia f fuit imperata. Cumque a multis, an in Episcopum Subdiaconus eligi valeat, hæretaretur, novissime g post Urbanum Innocentii processit constitutio, quæ, ut is quoque in Episcopum libere eligi valeat, declaravit ac statuit.

Circa quæ versetur officium Subdiaconi. h. d.

§. 3. Diaconum h igitur Subdiaconum subsequitur: ad quem calicem & patinam ad altare deferre pertinet, & Levitis tradere, eisque ministrare: Utcœcum quoque, & aquam, mantile, & manutergium tenere, Episcopo, Presbyteris, & Levitis pro lavandis ante altare manibus aquam præbere.

Subdiaconus potest quis ordinari in decimo octavo anno, Diaconus in vigesimo, Presbyter in vigesimo quinto. h. d.

§. 4. Sicut autem Subdiacono minus creditur, quam Diacono: & Diacono minus, quam Presbytero committitur: ita ad Subdiaconorum minor ætas, quam ad Presbyteratum suffragatur. Poterit igitur hodie, aliquis, nisi aliud Canonicum obstat impedimentum, decimo octavo natus anno ad primum sacrum ordinem, vigesimo ad secundum, ad Presbyteratum vigesimo quinto promoveri.

Proprie Sacerdotes appellantur, qui Eucharistiam conficiunt, improprie etiam Diaconus & Subdiaconus.

§. 5. Diximus autem Diaconum & Subdiaconum non esse Sacerdotes, proprietatem sermonis attendentes. Proprie x enim Sacerdos is est appellandus, cui sacrificium corporis & sanguinis Domini in altari conficere permittitur. Cæterum & ipsi interdum Sacerdotes appellantur, sed per abusivam. Vidimus hætenus de iis, qui in majoribus

a d. canon. quamvis. dist. 68. & canon. 1. vers. ad Episcopum. 25. dist. b. can. Diaconi septem. §. ut igitur dist. 93. & can. seq. c. can. 1. vers. ad Diaconum. distincti. 25. d. can. constat baptisma. de consecrat. distincti. 4. e. c. a multis, extr. de etate & qualitat. f. can. 1. distincti. 28. g. d. c. a multis extra, de etate & qualitat. h. canon. 1. vers. ad Subdiac. dist. 25. i. Clem. fin. de etate & qualitat. x. canon. 1. vers. Sacerdos distincti. 21.

sunt ordinibus constituti: nunc videamus de iis, qui in Ecclesia Dei minoribus sunt ordinibus insigniti.

TITULUS XXIII. DE IIS, QUI SUNT IN MINORIBUS ORDINIBUS CONSTITUTI.

Minores ordines sunt Acolythus, Exorcistatus, Lectore, & Ostiarius. h. d.

Sunt igitur in Ecclesia alii minores ordines, qui sine sacramentali unctioe, sola Episcopi benedictione, cum quadam valorum vel indumentorum distributione, præstantur: ut sunt, Acolythus, Exorcista, Lector, Ostiarius, Acolythus a est is, ad quem præparatio luminum, spectata & qui cereum (a quo nomen quoque ducit) deferre debet, quique suggesta pro Eucharistia Subdiaconis præparat. Exorcista b is est, qui exorcismos memoriter retinere debet, manu que super energumenos & catechumenos in exorcizando imponere. Lector c autem is appellatur, qui lectiones debet pronuntiare, & ea, quæ Prophete vaticinati sunt, populis prædicare. Ad Ostiarium d pertinent claves Ecclesie, ut claudat & aperiat templum Dei, & omnia quæ sunt intus extraque, custodiat, fideles recipiat, excommunicatos & infideles provido iudicio repellat.

Psalmistatus est minor ordo, & potest conferri a solo Presbytero. h. d.

§. 2. Est & Psalmista, id est, Cantor, qui absque scientia Episcopi e, Presbytero solum jubente, officium suscipit cantandi: qui & ipse, licet apud antiquos dubitatum fuerit, inter minores ordines coeptus est annumerari. f

Constituti in majoribus ordinibus nullo pacto matrimonium contrahere possunt, sed constituti in minoribus possunt: sed se contrahant, privantur beneficiis & dignitatibus Ecclesiasticis. h. d.

§. 3. Horum autem & factorum valde dispar est conditio: liquidem illis ita est continentia imperata g, ut nunquam ad matrimonium aspirare valeant: his autem, si ad superiores ordines prochi noluerint, matrimonium contrahere minime interdicitur: sed eo casu non solum ad sacros ordines, & Ecclesiasticas dignitates, & administrationes admittendi non sunt: sed etiam h beneficiis, quæcunque forte habuerint, privandi erunt: nam nec ea sine pravo exemplo possunt & gravi scandalo retinere: i & tales bona Ecclesiastica dilapidare solent.

Hucusque singulariter tam de majoribus ordinibus, quam de minoribus breviter tractatum fuit: exponamus nunc aliqua, quæ tam majorum ordinum, quam minorum, sunt communia.

TITULUS XXIV. COMMUNIA TAM MAJORUM, QUAM MINORUM ORDINUM.

Minores debent majoribus exhibere reverentiam, majores vero minoribus amorem & charitatem.

In primis admonendi sunt ii, qui minori sub ordine constituti sunt & officio, ut iis, qui aut ordine præcellunt, aut officio, reverentiam & obedientiam exhibeant, nec per temeritatem alter alterius partes sibi vendicet. Majores quoque meminerint, se majores esse, non dominos: & ob id inferioribus non tanquam subditis dominantur, sed quasi Clericos honorent, & diligant: I i i i 2 &

a Can. 1. §. ad acol. dist. 25. b d. can. 1. §. ad exorcistam. c d. can. §. ad lectorem d can. 1. §. ad ostiarium. e. can. Psalmista. d. 23. f. gl. in vers. Psalmista. can. 1. 21. dist. & can. 1. vers. ad Psalmist. 25. dist. g. dist. 26. & 32. per totum. h. c. 1. c. quod ad. & cap. diversis. extr. de Cl. conjug. i. c. cum decorum. extr. ve Cleric. conjug. x. can. a Subdiacono. dist. 98. gl. 2. c. ad aures. extr. de temp. ordin.

